

Životní jubileum haškologa Antonína Kachlíka

10.02.2013

Dožít se devadesáti let, to si zasluhuje samo o sobě úctu a respekt. A když takové výročí slaví známý a uznávaný režisér Antonín Kachlík, který je pravým obyvatelem Prahy 3, netřeba váhat nad tím, kdo se tentokráte objeví na stránkách Radničních novin.

Za devadesát let lidského života jste prožil prakticky novodobé dějiny našeho státu. K čemu se vracíte ve svých vzpomínkách nejčastěji?

V době druhé světové války jsem byl totálně nasazený v Německu a prožil jsem všechny ty nálety natvrdo. Nakládal jsem tuny a desítky mrtvol. To je zážitek na celý život.

O tom bude pojednávat i vaše připravovaná knížka s názvem Tenkrát, když hořel Ruhrgebiet?

Ano, vydaná bude ale jen v Německu. I když kolem nás padaly bomby, naše parta kluků to všechno kupodivu přežila. Já říkám, že nevěřím v boha, ale v anděla strážného. Každého z nás to ale nadosmrti poznamenalo, dva z nás dokonce skončili v blázinci. Smysl toho všeho ale spočívá v něčem jiném - válka je hlavně kšeft. A další zajímavostí je to, že jsme tam jeli do nepřátelského prostředí, ale ty nálety nás s Němci paradoxně stmelili dohromady, každý z nás tam přišel o nějakého kamaráda. Zvyknuli jsme si přežít cokoliv.

Jaroslav Hašek, který bydlel na Žižkově, slaví letos také jubileum - v dubnu uplyne devadesát let od jeho smrti. Ví se o vás, že jste jeho velkým ctitelem.

Hašek je uznávaný ve světě jako náš nejvýznamnější autor, tady ne. Ve Washingtonu je nějaká parta bývalých zbytků legií, která žije z nakradeného zlata z Krasnoarmejsku. Ti legionáři ještě dodnes ovlivňují náš vojenský historický ústav. Haška shazují, protože opustil legie nebo je zradil, což není pravda, protože ve skutečnosti Masaryk dostal od západních spojenců Československo s tím, že těch pětapadesát tisíc vycvičených legionářů dá k dispozici francouzské armádě, která potáhne do Petrohradu. No a Hašek napsal dopis, že dokud se legie nevrátí k původní myšlence bránit naši zem, vystupuje z armády.

Skutečně je u nás Jaroslav Hašek neuznávaný spisovatel?

Obecně převažuje spíš názor, že to byl akorát ochlasta. Když seděl v hospodě, poslouchal ostatní okolo a přitom psal. Kdo dokáže každý den napsat pět stránek svého románu? Nemohl být takový opilec, jak se říká. Ani jeho známí mu nevěřili, až Max Brod prosadil Švejka do Německa a teprve pak se proslavil.

Osudy dobrého vojáka Švejka ale přece zažily svůj úspěch - dokonce vzniknul na motivy díla oblíbený film.

To je skvělý film a o Švejkovi už nikdo nic lepšího nenatočí. Jenže mě vždycky zajímal portrét o Haškovi.

Proč se vám nikdy nepovedlo natočit film o Haškovi?

Kvůli němu jsem natočil Dvacátý devátý o Klementu Gottwaldovi, protože jsem dostal slib, že mi povolí Haška. Ale vedení dohodu nedodrželo, chtělo točit pouze politické filmy. Už od roku 1973 mám napsaný scénář k filmu, který dodnes marně prosazuju. Není ale o něj zájem. Sháním investora, který by film

sponzoroval, jenže mi ho vždycky zamítnou.

Která místa na Žižkově jsou spjatá s autorem Švejka?

Je známo, že bydlel u Žižkováka a bohéma Franty Sauera na Olšanském náměstí. Pak chodil do hospody U Kamenče, která už neexistuje. To ví ale nejlíp jeho vnuk Richard Hašek, který jeho pozůstalost obhospodařuje. Jsou i pochody po stopách Haška, které končí za vodárnou na Vinohradech, kde byla další hospoda, kterou rád navštěvoval.

Pojďme k vašim filmům. Ke kterému z vašich snímků máte citově nejblíž?

Určitě snímek O moravské zemi, což jsou vlastně dějiny Slovácka se všemi jeho kulturními a folklorními zvyky. Kunovice dokonce požádaly UNESCO o to, aby snímek vzalo pod svou ochranu, protože detailně zachycuje veškeré lidové slavnosti po celý rok. Když tam přijedu, tak mě všichni oslavují a jsou na film patřičně hrdí. Jenomže tady někteří zideologizovaní novináři říkají, že je to natočené proti Jasnému, což je kravina. Ten ukázal, jak kulaci byli nahnáni do družstev v 50. letech, ale my tam teprve začínáme!

Jasnou spojitost mezi Všichni dobří rodáci a O moravské zemi ale umocňuje fakt, že v něm vystupují stejní herci.

Radkovi Brzobohatému bylo od začátku jasné, že to je pokračování, proto to vzal. Oba jsme se do Blatnice vraceli, protože jsme tam měli výborného kamaráda vinaře. Není pravda, že to je uměle stavěný proti Jasnému. Ten film totiž končí, že když nedají na zkušeného sedláka, on uteče z vesnice a bude sám soukromničit. Setká se s funkcionářem, který ho neustále pronásledoval a už je taky odrovnanej. Ten mu na závěr nabízí, aby s ním odešel do Ostravy, ale on odmítne, protože tohle je přece jeho krásná země.

To jste nečekal konfrontaci, která z toho musela logicky nastat? Navázat na trezorový film v 70. letech?

Já jsem za každý film dostal taky stranickou důtku. V tomhle případě za to, že to je nářek kulaka nad ztracenou půdou. Takže teď jsem vlastně kritizovanej za to, že jsem přinesl kritický pohled na dobu.

Z vašich filmů docela vyčnívá Kouzelníkův návrat, kde jste zmínil problematiku odsunu sudetských Němců.

Mnozí Němci byli do poslední chvíle strašný svině - zvláště ty mladí, nahecovaní. Na konci války probíhaly lokální potyčky - no a tam, kde se Němci chovali hrozně, dostali pak za vyučenou. Do poslední chvíle sabotovali a vraždili, to se dneska nesmí říct.

Jsou ale i jiné filmy, které vám odborná kritika nevytýká. Třeba Já, truchlivý bůh na motivy povídky od Milana Kundery. Jak probíhala společná spolupráce při psaní scénáře?

S Milanem Kunderou jsme se poznali, když dělal přijímačky na FAMU. Sympaticky jsme si popovídali a padli si do oka. V průběhu Pražského jara v roce 1968 mi Milan nabídnul, jestli nechci dělat Truchlivého boha. Nastěhoval jsem se do jeho brněnské vily a mezitím, co vedl různá jednání, jsme pracovali na scénáři. Dohodli jsme se, že původní povídka ze Směšných lásek je příliš krátká, a proto musí připsat větší dějovou část na postavu Apostolka. Něco tedy napsal, já mu to pak opravil, aby to vyhovovalo natáčení. Tak se to opakovalo až do konečné verze do doby, kdy přijely do Brna tanky. Když odjely, dali jsme se do natáčení. První týden v lednu 69 byla premiéra a pak nastal zákaz promítání. Chtěli jsme ještě natočit Zlaté jablko věčné touhy, ale k tomu už nedošlo.

U českých diváků je dosud oblíbený Princ Bajaja. Co říkáte na současnou produkci pohádek?

Některé se mi líbí, ale jakmile filmaři napodobují americké filmy, už to není česká pohádka. Když někdo nutí herce přehrávat situace, nemám to rád. Mně třeba vytkli přílišný realizmus. Až poté, co jsem dostal Stříbrného lva v Benátkách, kritika zmínila.

Antonín Kachlík (nar. 1923)

Má na kontě desítky filmů, z nichž diváci znají nejspíše pohádku Princ Bajaja nebo Já, truchlivý bůh, který vzniknul dohromady s Milanem Kunderou. Odborná filmová kritika ho ale nelítostně řadí k tvůrcům politicky orientovaných a normalizačních filmů. Kromě režie se věnuje i vlastní publikační činnosti - vydal Nepovedené lásky aneb mé zakázané scénáře, aktuálně pracuje na knížce z 2. světové války Tenkrát, když hořel Ruhrgebiet.

Text a foto: Martin Hošna